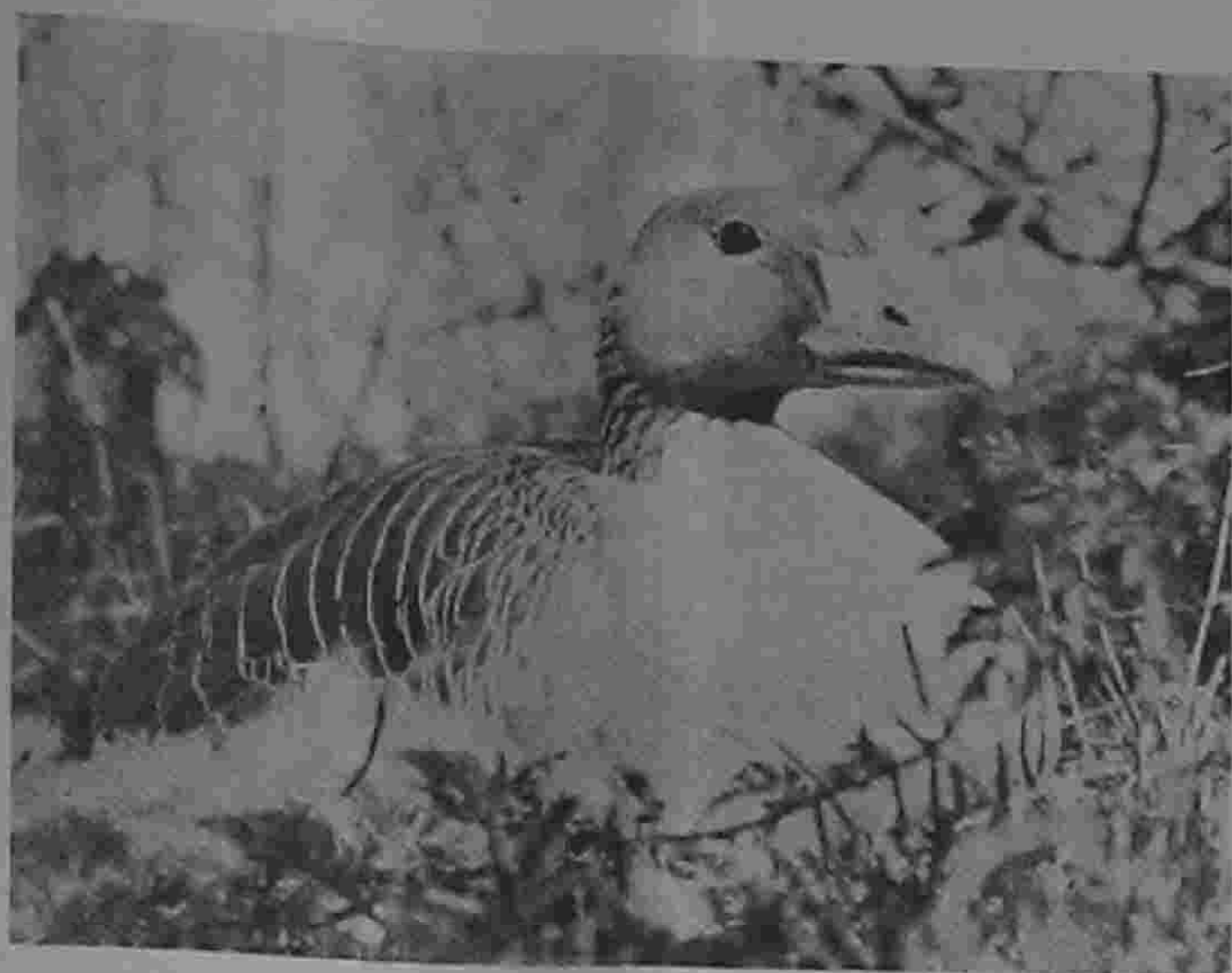

Hos grågässen på Koggen och Skenholmen.

En av Koggens stolta gäss ruvar sina sex jätteägg.

II.

Det var en blåsig och kall majdag när vi kl. 3 på morgonen motog vår värd. Hemmansägare Lars Bandelin, Vanges i Burs, och vår duktige, väderbitne kapten, John Andersson i Hummelbos i Burs, som med sin kutter skulle köra oss och våra grejor till grågässens paradis, den berömda Koggen. Vi hade tillbragt natten i en liten, bekvämt inredd strandbod på den vidsträckt landtungan Hummelbosholm i Burs, där en och annan grågås påträffats häckande. Vi hade kvällen innan gjort upp om färden till Koggen med hr Bandelin och vår båtsman, och bestämt tiden till kl. 3. Och nu stodo alltså de båda herrarna här med vår båtförare, bil väntande på den primitiva vägen. Den omkring en halv mil långa vägen till Tomtebodas fiskeläge gick hastigt nog o. efter ett par koppar hett kaffe i den starkt kyliga morgonen i en fiskarbod, styrde den kraftiga kuttern till havs mot den 6 kilometer från närmaste landudde — Getorskiär — belägna Koggen.

Vi togo oss ej utan möda i land på Koggen, efter att fem minuter tidigare fått njuta av den ståtliga anblicken av ett femtiotal väldiga gäss, vilka under mäktigt kackel och "käänande" lyfte och lämnade holmen då kuttern närmade sig.

Snart voro kamerorna så gott som till osynlighet sammanmonterade med omgivningen vid två av de för sikten bäst liggande rederna, och exponeringstrådarna indragna i den ovannämnda skyddande boden, vilken givetvis var införlivad i gässens medvetande, och en känd företeelse i deras dagliga miljö. Här

installerade vi oss nu tysta som möss i väntan på exponeringsögonblicket. Men grågässens välkända skygghet och vaksamhet, vilken vi för övrigt fått erfara vid en tidigare fotoexpedition till Skenholmen denna vår, gav inte efter på Koggen. Gässen kommo visserligen snart tillbaka till ön, men den obetydlighet i miljöförändringen, som kamerornas döljande krävt, var tillräcklig för att väcka fåglarnas misstankar i högsta grad, och vi voro snart inställda på att uppges försöket att fotografera.

Om man försöker placera något gömsle, eller blott en kamera vid ett gäsbo enligt vanliga begrepp, äro gäsäggen dömda till undergång, ty gäsen kommer säkerligen genom denna miljöförändring aldrig mer tillbaka till boet. Därtill är hon alltför skygg och misstänksam. Det gäller därför att genom tålmod och noggrann beräkning åstadkomma en så obetydlig miljöförändring som möjligt medan gässen äro borta från boet. Härvid måste man, så vitt möjligt, använda sig av terrängens egna föremål i närheten av redet, en liten tuva, en buske, en yvig gräsrugge eller dylikt, samt så knappt, men effektivt, som möjligt dölja kameran i denna. Det var oerhört spännande och intressant att iakttaga de kloka fåglarna när de kommo tillbaka, samt att följa deras systematiska undersökningar av de små tottarna torrt gräs, som inte funnits där förut. Under dämpat, försiktig varnande kackel, marscherade de runt bona, och gingo ibland alldeles tätt in på camoufleringarna under det mest intensiva fixet från alla håll. Så länge äggen medgävo, beslöt vi dock att vänta och märkte snart att gässen blevo allt djärvare i sitt uppförande och ibland stodo tätt invid bobalen. Det var ganska lustigt att se deras på något vis barnliga sätt att hålla samman hela tiden, ty vart den ena gick så gick den andra med. Efter ungefär två och en halv timmes frestsam stillhet i den från alla håll väl mycket genomskinliga och dragiga boden, lade sig "min gås" till ro på äggen. Hur frestande det än var att trycka av, beslöt vi dock att uppskjuta exponeringen av två skäl. Hon borde få värma äggen ordentligt först för den händelse hon skulle bli skrämmd av den svaga knäpp, som åtföljer tagningen. För det andra ville vi ej riskera någon oro bland de ruvande gässen förrän "hr Håkansson's gäs" även ruvade, ty det gällde att hushålla med chanserna nu, då ett så dyrbart byte låg framför kamerans lins. I två timmar och tjugo minuter fick gäsen ruva och sedan hade undertecknad nöjet ta den vällyckade skugga av den ruvande grågäsen, som ses på en av bilderna i denna artikel. Hon brydde sig ej det minsta om knäppen från kameran, utan låg tryggt kvar tills vi så småningom lugnt och stilla gingo ut ur boden för att få sträcka på våra vid detta laget stela och tämligen frusna lemmar, då hon med tung, men vacker grace lyfte mot den trygga etern tillsammans med alla Koggens gäss.

Under vår expedition till grågässens paradis var det, som redan nämnts, mycket nära att arbetet måst uppgivas för att ej äggen skulle äventyras. Fåglarnas oro var stor, trots att de aldrig sågo någon vid bona. Vid stranden, där fåglarna omöjligt kunna

minnas terrängens utseende, är det betydligt lättare att placera ett fotogömsle och den enda nackdelen här är att man på förhand icke vet om ödet skall skicka grågässen inom kamerans aktionsradie, även om den mest frekventerade delen av stranden väljes som operationsbas.

En stund innan vi voro färdiga med arbetet (miljöfotografering o. dyl.) hade vinden börjat friska i, och då vi lade ut var sjön redan så hård att vår farkost fick en serie kraftiga grundkänningar i vågdalarna innan vi äntligen voro ute i rum sjö. Det var direkt mot-sjö och vinden ökade efter hand. Efter femton minuter voro alla dyblöta av de väldiga brottsjöarna, och den återstående delen av resan blev en av de äventyrligaste vi varit med om. Mitt ute i havet, d. v. s. ungefär halvvägs mot land gick propellerkopplingen plötsligt sönder och den nu manöverlösa båten började driva och vända babords reling mot de allt annat än vänligt sinnade sjöarna, vilka voro flera gånger högre än båten, som i detta farliga läge, om det velat sig illa, kunnat fyllas av en enda våg. Ut med draggen, och låt det gå fort, ropade vår förare, jag måste försöka laga kopplingen! Det nämnda redskapet var tyvärr ej inknoppat trossen och två man gnodde allt vad tygen höllo, medan sjön skvatt omkring dem, och varje sekund stod som en vägg vid relingen.

Äntligen surrade trossen, medan draggen gick till botten och det var inte utan att vi drogo en lättnadens suck, när båten sakta men säkert åter vänta stäven mot sjöarna. En stund senare kom motorn igång och smällarna och vattenskurarna började åter i sin normala rytm mot våra genomblöta kläder, som nu lågo som is om kroppen. En timme senare gingo vi in i Tomtebodas lugna fiskehamn, glada trots allt, tack vare våra lyckade gäsplåtar.

(Forts.)

Arbetare överkörd av buss.

Falun, 19 sept. (TT)

En 25-årig arbetare Glädje Ture Andersson blev sent på lördagskvällen överkörd och dödad av en buss i Gälsvarv.